

Рекомендована д. фармац. наук, проф. В. В. Трохимчуком

УДК 615. 014: 615. 324: 599. 731.1-035.51

МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ ДОБАВОК ТА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЩО МІСТЯТЬ АМІНОКИСЛОТИ

©Ю. А. Равлів, О. В. Тригубчак, Т. А. Groшовий

Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Резюме: наведено результати досліджень асортименту біологічно активних добавок та лікарських засобів, що містять амінокислоти. Визначено кількісне співвідношення і порівняння зареєстрованих біологічно активних добавок протягом останніх 5-ти років. Встановлено позиції України, іноземних країн-постачальників щодо обсягу біологічно активних добавок та лікарських препаратів на вітчизняному фармацевтичному ринку.

Ключові слова: амінокислоти, біологічно активні добавки, лікарські препарати, маркетингові дослідження, фармацевтичний ринок.

Вступ. Згідно з оцінками спеціалістів, білки повинні складати 11-13 % харчового раціону людини, враховуючи, що 55 % вмісту білків мають бути саме тваринного походження. За рекомендаціями ВООЗ, мінімальний рівень споживання білків повинен становити 0,75 г на 1 кг маси тіла, а максимальний – 1 г на 1 кг маси. Загальна потреба дітей у білках в раціоні на 1 кг маси тіла в добу складає від 4 г у віці 6-7 років до 2,5-2 г у віці 11 років і старше. У дитячому харчуванні враховують якісні особливості білків. Так, питома вага білків тваринного походження в раціоні дітей шкільного віку складає 65-60 %, у дорослих – 50 % [6].

За даними ВООЗ, беруть за основу білок, який майже на 50 % складається з есенціальних амінокислот. Білки, що містять всі незамінні амінокислоти, називаються повноцінними, а ті, у складі яких відсутня хоча б одна незамінна амінокислота, – неповноцінними [5, 7]. Через недостатнє надходження білків сповільнюється розвиток в організмі та відтворення тканин, це призводить до розвитку синдрому хронічної втоми [1-4].

У світі найефективнішим засобом коригування розбалансованого харчування вважають біологічно активні добавки (БАД), що активно застосовуються з кінця 80-х років минулого століття. Офіційно в Україні БАД поділяють на три групи: нутрицевтики, еубіотики та парафармацевтики [8]. На думку дієтологів, вони не тільки ліквідують дефіцит окремих харчових речовин, а й постачають організм сполуками, що підвищують стійкість до шкідливих чинників довкілля. При правильному використанні БАД допомагають оздоровити організм, підвищити імунітет, фізичну й розумову працездатність, а також уповільнити процеси старіння та збільшити період активного довголіття [9].

Метою нашої роботи було вивчення асортименту БАД та лікарських засобів, що містять аміно-

кислоти представлених на вітчизняному фармацевтичному ринку різними країнами, а також визначення позицій українських фірм-виробників.

Методи дослідження. Дослідження літературних та електронних джерел інформації щодо реєстру БАД та лікарських засобів, що містять амінокислоти.

Результати й обговорення. Аналіз ринку БАД проведено за допомогою Державного реєстру харчових продуктів спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок. Інформаційна система обліку продукції, що пройшла реєстрацію, є загальнодоступною. Витяг з інформаційної системи обліку продукції – перелік продукції, яка пройшла державну реєстрацію, – розміщується на щотижневому і обновлюваному спеціалізованому сервері в мережі Інтернет.

Проведене маркетингове дослідження ринку останніх 5-ти років (2009-2013 роки) фармацевтичного ринку БАД та встановлено, що протягом даних років було зареєстровано 696 добавок до їжі, що містять амінокислоти. Співвідношення проаналізованих БАД, що містять амінокислоти залежно від дати реєстрації наведено на рисунку 1.

Як видно з рисунка 1 в Україні за п'ять останніх років зареєстровано 696 БАД, що містять амінокислоти, найбільшу кількість з яких припадає на 2012 р. (205). Станом на 2009 р. та 2013 р. в Україні зареєстровано 148 та 136 БАД з амінокислотами відповідно. Найменшу кількість зареєстрованих добавок до їжі, що містять амінокислоти, відмічено в 2011 (114) та 2010 (93) роках.

За даними реєстру БАД, що містять амінокислоти, постачають з 10 країн далекого зарубіжжя та 5 країн ближнього зарубіжжя. Проведений маркетинговий аналіз встановив співвідношення країн-виробників, які виготовляють добавки до їжі з

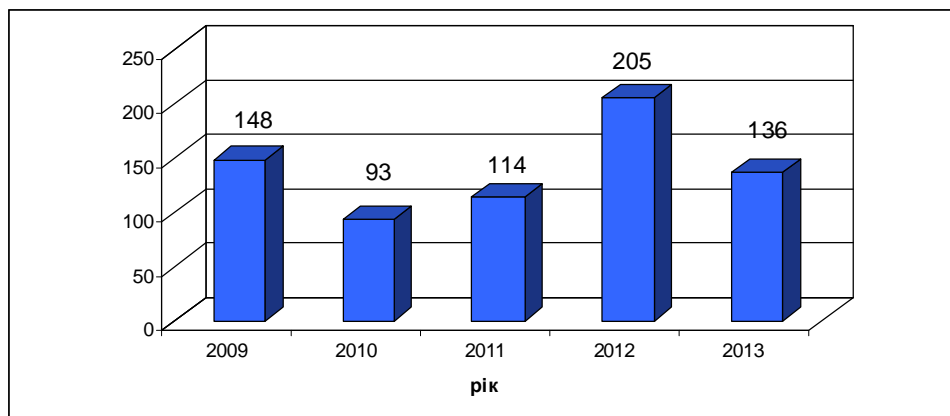

Рис. 1. Кількість зареєстрованих біологічно активних добавок, що містять амінокислоти протягом останніх 5-ти років.

амінокислотами, що були зареєстровані протягом 2009-2013 років (рис. 2). Фармацевтичний ринок України насичений БАД саме іноземного виробництва. Серед 16 країн – виробників БАД, що містять амінокислоти, зареєстрованих в Україні, Німеччина забезпечує 29 % ринку, на один відсоток менше постачання здійснюють з Сполучених Штатів Америки (США) і це становить 28 % ринку. Відмічено поступове зростання виробництва БАД в Україні, так частка українського виробника

відносно імпорتنних становить 20 проти 80. Поставки з Росії, Швейцарії, Бельгії забезпечують вітчизняний фармацевтичний ринок лише 8, 4, 3 %, відповідно, від загальної кількості. Такі іноземні країни, як Канада і Нідерланди охоплюють лише по 2 % кожна фармацевтичного ринку нашої держави. Серед країн-виробників найменшу кількість БАД зареєстровано з Литви, Киргизії та Угорщини і становить лише по 1 % від загальної кількості зареєстрованих БАД.

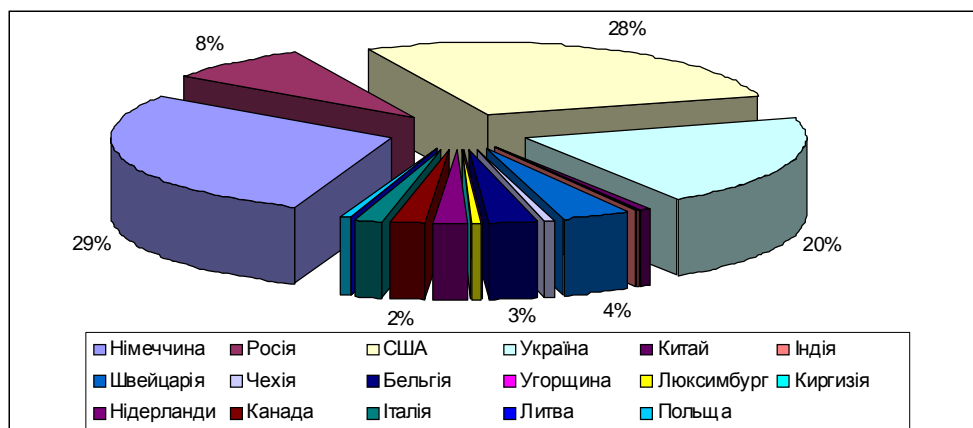

Рис. 2. Країни-виробники біологічно активних добавок, що містять амінокислоти, які представлені на вітчизняному ринку.

На підставі проведеного аналізу асортименту БАД, що містять амінокислоти, встановили співвідношення між лікарськими формами. Таким чином, було визначено різноманітність лікарських форм, що зумовлено зростаючими вимогами споживача. Фармацевтичний ринок досліджуваної групи представлений сімома лікарськими формами, серед яких значну частку представлено у вигляді порошкової суміші (80,7 %), суспензій (5,7 %) та таблеток (5,5 %). Гранули, капсули та драже займають лише по 2 % кожна від загальної кількості ринку (рис. 3).

Групу порошкових сумішей представлено харчовими продуктами для спеціального дієтично-

го споживання – харчування для спортсменів, які пропонуються переважно імпортні виробники: "Weider Global Nutrition" "Schiff Nutrition Group", США; Maximum Human Performance, Inc. (MHP), США; "Atlantic Multipower Germany GmbH & Co OHG", Німеччина, Іспанія, Чехія, Японія; Atlantic Multipower, GmbH&Co., Німеччина; "Медекс д.д." Linhartova cesta 49A, 1000 Ljubljana, Словенія на замовлення та під контролем "Натур Продукт Європа Б.В.", Нідерланди; InterACTIVE Nutrition International Inc., Канада; "Fine Foods N.T.M. S.p.A.", Італія; Consac Industries Inc., США; ФООП "Дорошенко І.В.", Україна; "BSN Інк." / "BSN Inc.", США; "USA LABORATORIES", США; "НУТРИХЕМ дієт+фарма",

Німеччина; Country Life LLC (підрозділи Country Life, Biochem Sports&Fitness, Iron-Tek), США; BioTech Nutrinion Inc., США; Nutrico NV для MACANTHY Laboratoires, Бельгія; Оптімум Нутрішн, Інк. /

Optimum Nutrition, Inc., США; Vital Pharmaceuticals Inc., США; "Нутрекс Рісьоч Інк.", США; "Scitec Ipari es Kereskedelmi Kft", Угорщина; "Weider Germany GmbH", Німеччина.

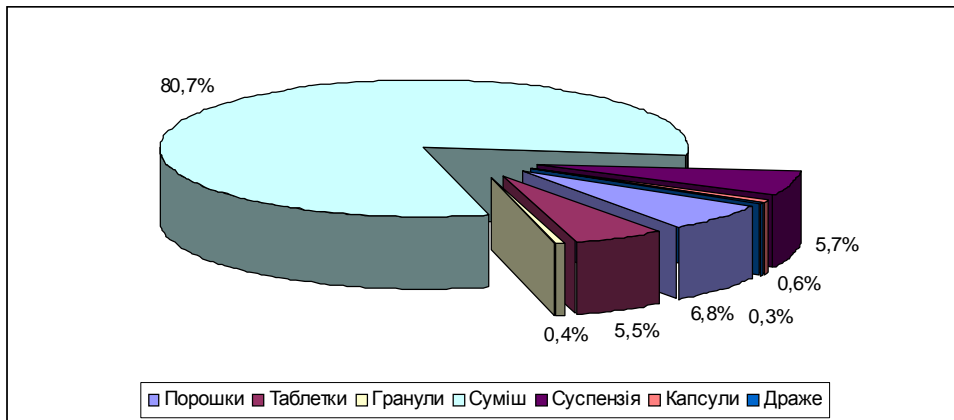

Рис. 3. Розподіл біологічно активних добавок, що містять амінокислоти, за лікарськими формами.

Аналіз структури зарубіжних та вітчизняних поставачальників лікарських засобів проведено за допомогою пошукової системи "Державного реєстру лікарських засобів України", який сформовано державним підприємством "Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України".

Вивчення асортименту лікарських засобів, що містять амінокислоти, зареєстрованих в Україні,

показало, що кількість фірм-виробників та запропонований асортимент їх препаратів представлений дуже широкою географією поставачальників. Асортимент іноземного виробництва поповнюють вітчизняний ринок з 24 країни світу. Таким чином, було встановлено, що лідируючу позицію замає Україна та її частка на ринку становить 22 % (рис. 4). Найбільшу кількість лікарських засобів, що містять амінокислоти, до

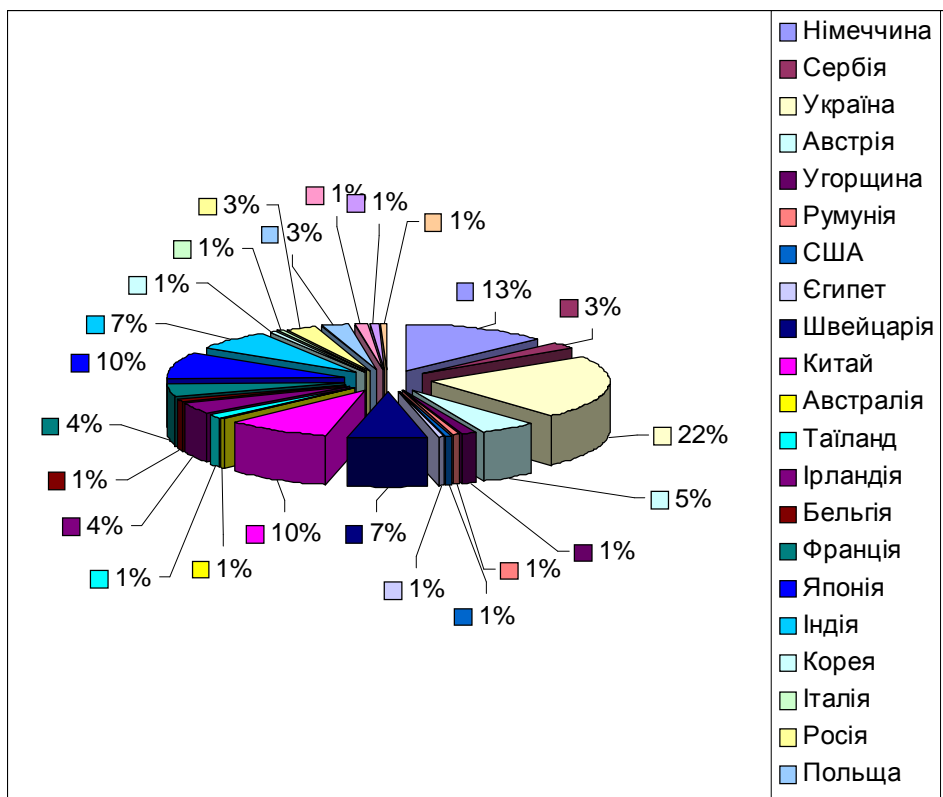
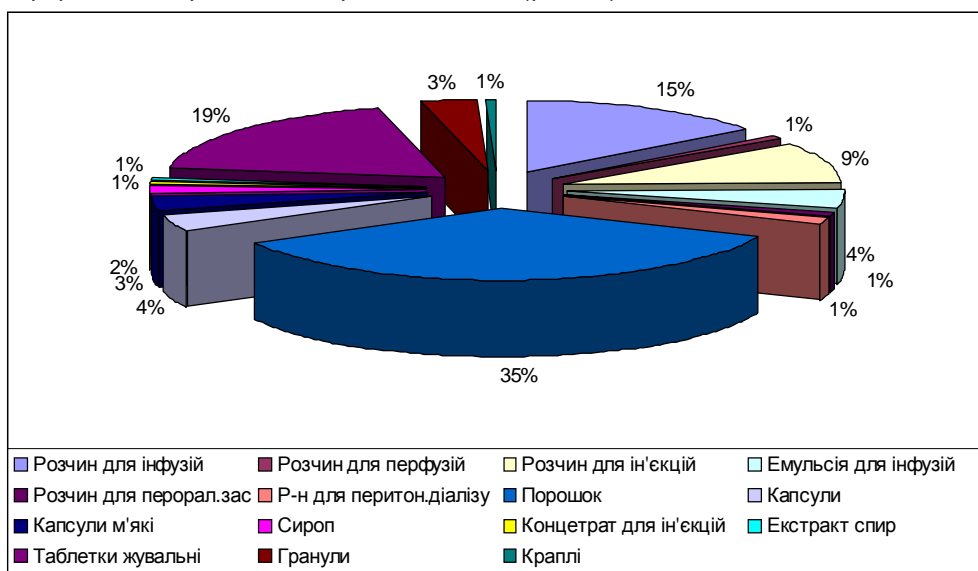

Рис. 4. Країни-виробники лікарських засобів, що містять амінокислоти, які представлені на вітчизняному ринку.

нас постачають з Німеччини (13 %), Китаю та Японії (10 %), Швейцарії та Індії (7 %), Австрії (5 %). В асортименті лікарських засобів, що містять амінокислоти, представлено препарати з Естонії, Латвії, Італії, Кореї, Бельгії, Тайланду, Австралії, Єгипту, Румунії, Сербії та Угорщини, кожна з яких постачає лише 1 % загальному асортименту.

Вітчизняний ринок представлений різними лікарськими формами, серед яких порошки зай-

мають найбільшу частку – 35 %, таблетки жувальні – 18 %, розчин для інфузій – 13 %, розчин для ін'єкцій – 8 %, емульсія для інфузій та капсули – 3 % кожна, капсули м'які та гранули – 2 % та розчин для перфузій, розчин для перорального застосування, розчин для перитонального діалізу, сироп, концентрат для ін'єкцій, екстракт спиртовий, краплі, супозиторії займають лише 1% фармацевтичного ринку України (рис. 5).

Рис. 5. Розподіл лікарських засобів, що містять амінокислоти, за лікарськими формами.

Висновки. Проведено маркетингове дослідження БАД і лікарських засобів, що містять амінокислоти, зареєстрованих на фармацевтичному ринку України.

Встановлено, що ринок БАД з амінокислотами формують, в основному, зарубіжні виробники, причому серед країн-імпортерів лідером виступає Німеччина. Серед асортименту лікарсь-

ких форм досліджуваної групи найбільшу частку займають суміші, в групу яких віднесено харчові продукти для спеціального дієтичного споживання-харчування для спортсменів.

Серед країн-виробників лікарських засобів, що містять амінокислоти, лідируючу позицію займає Україна. Найбільшу частку займають порошки.

Література

1. Аткинс Р. С. Биодобавки: природная альтернатива лекарствам / Р. С. Аткинс ; пер. с англ. Г. И. Левитан. – Мн. : ООО "Попурри", 2004. – 800 с. – (Серия "Здоровье в любом возрасте").
2. Аткинс Р. С. Биодобавки доктора Аткинса / Р. С. Аткинс. – 2001. – 480 с.
3. Энциклопедия биологически активных добавок к пище. Российский регистр БАД. – М. : ООО "Издательство Новая Волна", 2003. – 528 с.
4. Грошовий Т. А. Використання біологічно активних речовин кріоліфікованої ксенодерми свині в фармацевтичній практиці / Т. А. Грошовий, Ю. А. Равлів // Матеріали IV Междисциплинарной конференции "Биологические активные вещества и материалы: фундаментальные и прикладные вопросы получения и применения" (27 мая – 1 июня 2013 года). – Новый

- Свет. – 2013. – С. 139-140.
5. Пилат Т. Л. Федеральный реестр биологически активных добавок к пище / Т. Л. Пилат. – ООО "Леовит нутрио", 2001. – С. 431.
6. Пашенко Л. П. Биологически активные добавки в питании человека / Л. П. Пашенко, И. М. Жаркова, Н. Н. Булгакова [и др.] // Пищевая промышленность. – 2002. – № 8. – С. 72-73.
7. Садоян В.А. Биологически активные добавки на фармацевтическом рынке / В. А. Садоян ; под ред. проф., д. фармацев. наук Л. В. Мошковой. – М. : Литтера, 2006. – 200 с. – (Серия "Практика аптечного дела").
8. Сирохман І. В. Товарознавство харчових продуктів функціонального призначення: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / І. В. Сирохман, В. М. Завгородня. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 544 с.

9. Янковский Д. С. Современное состояние проблемы получения и клинического применения пробиотиков / Д. С. Янковский, Г. С. Дымский // Современная педиатрия. – 2007. – № 2 (15). – С. 136-147.

МАРКЕТИНГОВОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ РЫНКА БИОЛОГИЧЕСКИ АКТИВНЫХ ДОБАВОК И ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ, СОДЕРЖАЩИХ АМИНОКИСЛОТЫ

Ю. А. Равлив, О. В. Тригубчак, Т. А. Грошовый

Тернопольский государственный медицинский университет имени И. Я. Горбачевского

Резюме: приведены результаты исследований ассортимента биологически активных добавок и лекарственных средств, содержащих аминокислоты. Определены количественное соотношение и сравнение зарегистрированных биологически активных добавок в течение последних 5-ти лет. Установлено позиции Украины, зарубежных стран-поставщиков по объему биологически активных добавок и лекарственных препаратов на отечественном фармацевтическом рынке.

Ключевые слова: аминокислоты, биологически активные добавки, лекарственные препараты, маркетинговые исследования, фармацевтический рынок.

MARKET RESEARCH OF BIOLOGICALLY ACTIVE ADDITIVES AND MEDICINES CONTAINING AMINO ACIDS

Yu. A. Ravliv, O. V. Tryhubchak, T.A. Hroshovi

Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky

Summary: presented the results of research range of dietary supplements and medicinal products containing amino acids. The quantitative correlation and comparison of registered dietary supplements in the last 5 years. Established the position of Ukraine, foreign supplier countries on the amount of dietary supplements and drugs in the domestic pharmaceutical market.

Key words: amino acids, biologically active additives, medications, market research, pharmaceutical markets.